

Visueel verleden

Zelf infographics maken

Grafisch ontwerper Sander Schinkel maakt infographics voor verschillende partijen. Aan de hand van dertien tips legt hij uit hoe je informatie visueel weer kunt geven, om zo een actueel historisch onderwerp overzichtelijk in beeld te brengen en in de klas in te zetten.

Mensen zijn (steeds meer) visueel ingesteld. Dat komt doordat beelden sneller door je hersenen verwerkt worden. Teksten met afbeeldingen worden vaker gelezen en beeld zorgt er ook voor dat de informatie die je leest beter blijft hangen. De komst van social media heeft ons leesgedrag verder beïnvloed. Bovendien zijn we tegenwoordig steeds drukker en nemen we voor het lezen van een tekst niet altijd meer de tijd. Ook voor grafisch ontwerpers is dit aan de orde van de dag. Waar publicaties tien jaar geleden nog lange stukken tekst bevatten, moet diezelfde informatie nu op een pagina passen. Het liefst ook nog *clickable*, *linkable* en *sharable*. De beste oplossing is dan vaak: een infographic. Een infographic is een mix van tekst en beeld om op een snelle, duidelijke manier informatie over te brengen, vaak in een aantal stappen weergegeven.

Ook in het onderwijs wordt steeds vaker gebruikgemaakt van beeld en zijn infographics dus een handig middel om informatie over te brengen. Aan het maken van een goede infographic gaan een aantal stappen vooraf. In dit artikel vind je een aantal richtlijnen en tips zodat je zelf (met de klas) aan de slag kunt gaan om een historische gebeurtenis te vangen in beeld.

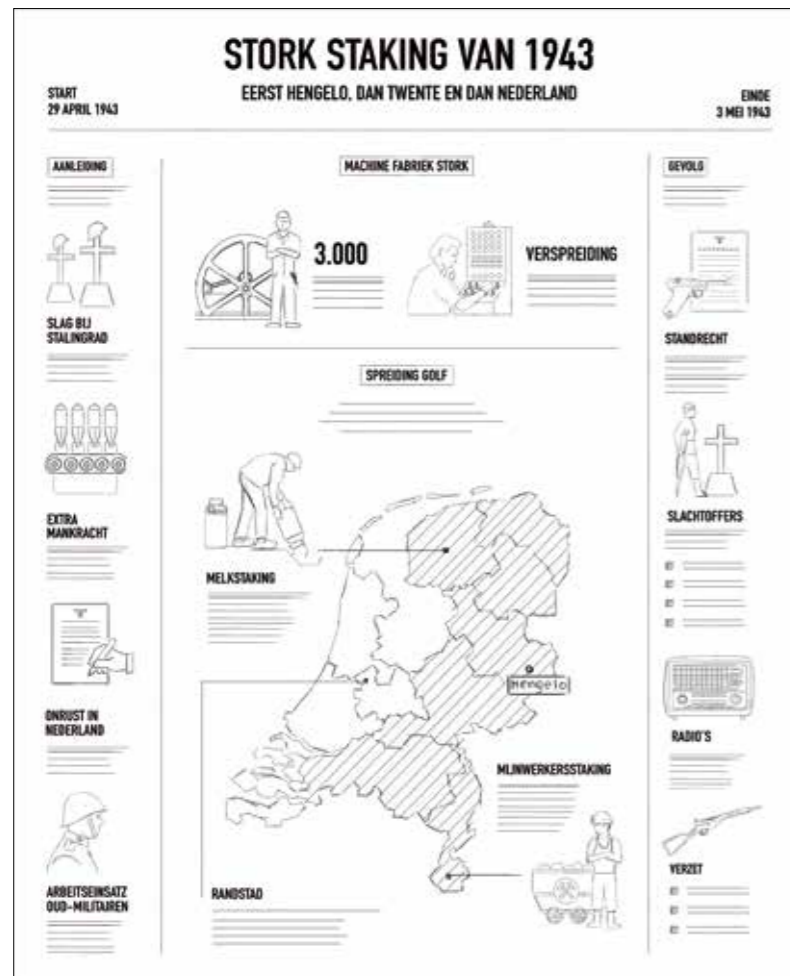
Sander Schinkel is grafisch ontwerper en maakt onder andere infographics over historische onderwerpen die hij deelt op zijn website historgraphic.com.

TIP 1 Kies je onderwerp

Over welk onderwerp wil je een infographic maken? Je kunt bijvoorbeeld kiezen voor een actueel onderwerp. Zo is het in 2023 tachtig jaar geleden dat de April-meistaking plaatsvond. Er verschijnen dus voldoende artikelen, boeken en documentaires over deze gebeurtenis die als input kunnen dienen voor de infographic. ▶

Beeldonderzoek naar de April-meistaking in 1943, in opdracht van het Memory Vrijheidsmuseum Nijverdal. Collage: Sander Schinkel.

Schetsen voor de infographic over de Aprilmeistaking in 1943, in opdracht van het Memory Vrijheidsmuseum Nijverdal. Beeld: Sander Schinkel.

Bekijk het eindresultaat

TIP 2 Doe onderzoek (tekst)

Ga op zoek naar informatie en houd daarbij de volgende vraag in gedachte: wat zijn interessante resultaten voor jouw infographic? Denk aan namen (hoofdfiguren), jaartallen, kaarten en statistieken.

TIP 3 Doe onderzoek (beeld)

Naast het verzamelen van teksten, jaartallen en statistieken, is beeldonderzoek ook een belangrijk onderdeel. Zorg dat je kritisch kijkt en zoekt naar het juiste beeldmateriaal, denk hierbij aan foto's, schilderijen en illustraties. Door de juiste beelden te verzamelen kun je je nog beter inleven in de tijdgeest van je onderwerp. Dit helpt je bij het maken van eigen illustraties en iconen (zie tip 8). Vergeet ook niet om te kijken naar kaarten, grafieken en andere infographics.

TIP 4 Bronnen

Raadpleeg meerdere bronnen voor zowel tekst als beeld. Kijk ook niet alleen naar recente documentatie, maar onderzoek ook oudere bronnen. Wees kritisch tijdens je onderzoek en factcheck de gevonden informatie. Soms worden er bijvoorbeeld verkeerde cijfers genoemd bij artikelen, die vervolgens te snel worden overgenomen

door anderen, vooral op internet. Vermeld onder je infographic de gebruikte bronnen als leestips, bijvoorbeeld door middel van linkjes. Als leerlingen meer informatie over dit onderwerp willen lezen, kun je ze hierop wijzen. De infographic wordt hierdoor waardevoller en is een mooie aanvulling op de al bestaande informatie.

Bonustip: zoek contact met een expert over dit onderwerp voor betrouwbare informatie(bronnen). Via Instagram of LinkedIn kun je eenvoudig contact zoeken.

TIP 5 Ordenen

Er gaat veel tijd zitten in de behandeling van data: verzamelen, opschonen, structureren en alles begrijpen. Het is heel verleidelijk om al het onderzochte materiaal te verwerken in je infographic. Blijf echter bij de hoofdlijn en schrap bijzaken, oftewel *kill your darlings*. Beperk je tot de hoofdfiguren, aanleiding, kernpunten en gevolgen. Je kunt niet volledig zijn. Daarvoor kun je verwijzen naar je bronnen.

TIP 6 Houd de tekst beknopt

Een infographic is een mix van tekst en beeld. Ieder woord telt. Gebruik daarom korte zinnen. Zo houd je de infographic leesbaar. Kun je woorden schrappen? Doe dat dan en wees zo beknopt mogelijk. Het is belangrijk dat het onderwerp duidelijk wordt uitgelegd, maar sla hier niet in door. Als je in een grafiek een duidelijke stijging van tien procent ziet, hoeft je dit niet in de titel en tekst te herhalen. De grafiek spreekt dan voor zich.

TIP 7 Gebruik titels en tussenkopjes

Het gebruik van passende titels en tussenkopjes is altijd belangrijk bij het maken van content. Het zorgt voor een duidelijk overzicht van de tekst. Bij het scannen van een tekst kijken mensen altijd eerst naar de afbeeldingen, titels en tussenkopjes. Bij een infographic is dit niet anders. De tussenkopjes vallen op door de afwijkende opmaak. Ze zorgen automatisch voor ademruimte in je tekst. Cijfers (jaartallen en statistieken) kun je ook gebruiken als tussenkopjes.

Historgraphic.com

De naam 'historgraphic' is een samensmelting van *history* (geschiedenis) en *graphic* (beeld). Op de website historgraphic.com vind je infographics over historische gebeurtenissen, bijvoorbeeld over het bombardement van Rotterdam, de Tachtigjarige Oorlog, de Berlijnse Muur en de Europacup I-finale van 1970. Inmiddels is de collectie gevuld met dertig infographics binnen tien tijdvakken.

TIP 8 Verbeeld

Zet een deel van de gevonden informatie om in beeld. Veel beelden kun je niet zomaar gebruiken, er zijn beeldrechten op van toepassing. Daarnaast is de kwaliteit van beelden niet altijd even goed. Maak daarom ook je eigen foto's, illustraties en iconen. Dan hoef je niet bang te zijn dat je onrechtmatig beelden van anderen gebruikt. Het is niet alleen leuker om zelf een beeld te maken, je kunt zo echt je eigen stempel op jouw infographic drukken. Denk bij beeld ook aan een tijdlijn, grafieken en kaartmateriaal. Bij historische gebeurtenissen werkt het goed om deze in te zetten.

TIP 9 Wees consistent

Bij mijn 'historgraphics' zie je altijd dezelfde stijl terug. Dit zorgt voor herkenbaarheid. Zeker als ze geplaatst worden op Instagram. Tip: houd het rustig, maar wel aansprekend en laat de opmaak niet afleiden van de informatie die je overbrengt. Maak voor jezelf een stijlgids, waarin je de beeld- en vormtaal vastlegt. Gebruik daarbij een, hooguit twee lettertypes. Gebruik een vast kleurenpalet: maak bijvoorbeeld gebruik van een dominante kleur en twee accentkleuren. En, heel belangrijk: houd je beelden in dezelfde stijl, maak bijvoorbeeld al je foto's zwart-wit of gebruik bij iconen dezelfde lijndikte.

TIP 10 Probeer de tijdgeest te vangen

Een historische gebeurtenis speelt zich af tijdens een bepaalde periode in de geschiedenis. Het is daarom belangrijk om in je illustraties en iconen de tijdgeest te vangen. De ontvanger krijgt dan meteen een gevoel bij de gebeurtenis. Speelt jouw onderwerp zich af tijdens de Koude Oorlog, de middeleeuwen of het Rampjaar 1672? Pas je ontwerp hierop aan. Welke materialen en voorwerpen gebruikten de mensen toen? Welke kleding hadden ze aan? Wat voor soort snor droegen ze? Hoe zagen de gebouwen eruit? Zie ook tip 3. Je kunt er ook voor kiezen om er een net iets andere draai aan te geven, door bijvoorbeeld een afgezakte sok of een rookpluim uit een sigaret toe te voegen.

TIP 11 Maak je handen vies

Het maken van een infographic is mogelijk met verschillende bewerkingsprogramma's op je computer. Ook online zijn veel tools te vinden waarmee je een infographic kunt maken. Maar pas op: softwareprogramma's beperken je wel in je creativiteit. En creativiteit is heel belangrijk bij een infographic. Je moet tekst om kunnen zetten naar beeld. Dat gebeurt in je hoofd en niet in een computer. Het zou heel jammer zijn als een computerprogramma je beperkt in je denkproces. Ga dus vooral ook met potloden, stiften, papier en schaar aan de slag!

Infographics in de klas

Een infographic als 'praatplaat' aan de muur is altijd een goed idee. Je kunt de infographic ook op een interactieve manier inzetten met leerlingen. Infographics bestaan uit losse elementen: hoofdpersonen, kernpunten, gevolgen, etc. Deze elementen kun je los 'knippen' en afdrucken op kleine kaartjes. Speel een spel en oefen spelenderwijs de belangrijkste gebeurtenissen. Laat leerlingen de kaartjes in een tijdlijn leggen. Laat ze stapeltjes maken per tijdvak. Kwartet met historische figuren. Of stel ze de vraag: welke hoort er niet bij?

TIP 12 Blijf scherp en test

Zorg ervoor dat je gedurende het proces scherp blijft. Kloppen de keuzes die je maakt, zowel in tekst als in beeld? Voor mij is het belangrijk dat de infographic simpel is en voor iedereen te begrijpen. Doe dus tests om te controleren of jouw infographic duidelijk is. Jouw leerlingen zijn al een eerste goede check. Maar laat het bijvoorbeeld ook eens aan je partner of kinderen zien. Begrijpen zij het? Dan begrijpen anderen het waarschijnlijk ook. Begrijpen zij het niet? Pas het dan aan, zodat het voor iedereen toegankelijk is. Dat hij voor iedereen eenvoudig te begrijpen is, is het belangrijkste van een infographic.

TIP 13 Zorg ervoor dat jouw infographic wordt gezien

Als de infographic af is, wil je die natuurlijk delen. Gebruik je hem alleen in de klas voor je eigen leerlingen of mogen anderen hem ook zien? Welke kanalen gebruik je als je de infographic met anderen wilt delen? Bijna iedereen heeft tegenwoordig wel een social media-account: Facebook, Instagram, LinkedIn of Pinterest. Je kunt bijvoorbeeld een preview met een hashtag op Instagram plaatsen, zelf doe ik dat met #vandaagindegeschiedenis. In je bio op je profiel kun je de link naar de infographic plaatsen, die onder andere kan leiden naar je eigen website. ●

KOUDE OORLOG BERLIJNSE MUUR

1961-1989

JOHN F. KENNEDY

Als Amerikaanse president onderstreepte hij de steun aan West-Berlijn, nadat de DDR de Berlijnse Muur gebouwd had.

NIKITA CHROESJTSJOV

Leidde de Sovjet-Unie na Stalin. Besloot dat de leegloop van de DDR tot een eind moest komen, met de bouw van de Muur.

RONALD REAGAN

"Tear down this wall!" was een oproep van de Amerikaanse president Reagan aan Sovjet-leider Gorbatsjov, tijdens een toespraak op 12 juni 1987.

MICHAÏL GORBATSJOV

Zijn poging als Sovjetleider om de communistische partij te hervormen leidde uiteindelijk tot het einde van de Koude Oorlog en de val van de Muur.

1961

START BOUW

155

TOTALE LENGTE (KM)

100

DEATHSTRIP (METER)

14.000

GRENSWACHERS

7

GRENSOVERGANGEN

5.000

PERSONEN GEVLUCHT

3.200

PERSONEN GEARRESTEERD

239

PERSONEN GEDOOD